

การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากร
ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
Utilization of ThaiLIS Online Database by the Practitioners
of Higher Education Institutes Libraries

บงกช จันทรัตน์*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากรห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในด้านวัตถุประสงค์การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ กลวิธีในการสืบค้น รูปแบบการสืบค้น และความถี่ของการเข้าใช้ ความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากรห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปัญหา และอุปสรรคการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากรห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรของห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 70 คน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่ใช้ฐานข้อมูลอยู่ในช่วงอายุ 35-44 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท เข้าใช้บริการจากที่ทำงาน โดยความถี่ในการเข้าใช้ประมาณ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ประสิทธิภาพในการใช้ฐานข้อมูล 4-6 ปี วัดวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ส่วนใหญ่ เพื่อให้บริการแนะนำวิธีการสืบค้นสารสนเทศ บริการตอบคำถาม ทักษะใน

*Senior System Librarian, บริษัท บิ๊ก โปรโมชัน แอนด์ เซอร์วิส จำกัด

การใช้ฐานข้อมูล คือ ได้รับการฝึกอบรมโดยวิทยากรภายนอกหน่วยงาน ช่วงระยะห่างที่เคยได้รับการอบรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ คือ 1 ปี บุคลากรส่วนใหญ่คิดว่าจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเพื่อทราบถึงวิธีการใช้งานของฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ที่มีการพัฒนา และปรับปรุงวิธีใช้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงรูปแบบ และหน้าจอการเข้าใช้ การส่งเสริมการให้บริการของบุคลากรคือ แจกเอกสารเผยแพร่ที่ได้มาจากผู้จัดจำหน่าย ฐานข้อมูล ที่มีระดับการใช่มากที่สุด คือ ฐานข้อมูล ProQuest Dissertations & Theses ประเภทการสืบค้นที่นิยมมากที่สุด คือ Basic Search ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของบุคลากร คือ ขาดทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ส่วนปัญหาด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และเครือข่าย อยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ คอมพิวเตอร์มีสมรรถนะต่ำ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการของบุคลากร คือ การประชาสัมพันธ์แนะนำการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ แนวโน้มการพัฒนาบริการฐานข้อมูลออนไลน์ คือ พัฒนาความรู้ของบรรณารักษ์ผู้ให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์

Abstract

This research investigates the utilization of the Thai Library and Information Science (LIS) online database by practioners in libraries at public institutions of higher education in the aspects of the objectives of using online database, the methods of retrieval, the patterns of retrieval, and the frequency of use; the levels of satisfaction with the use of the Thai LIS online databases by the practitioners under study; and problems in and obstacles to the utilization of Thai LIS online databases by the practitioners under study. The sample population consisted of 70 practitioners in libraries at public institutions of higher education.

The practitioners who used the online databases were most frequently found to be between 35-44 years of ages. Most of them were holders of a master's

degree. They used the online databases services at workplaces. The frequency of use was approximately two to three times daily. They had experienced using the online databases for a period of between four and six years. The skill they evinced in using the online databases were based on training received from speakers from outside the institutions at which they worked. The interval of time lapsed since being trained in online database use was one year. In providing services offered by the practitioners, the distribution of public relations documents obtained from database distributors was the most frequently provided service. The database exhibiting the highest level of use was the ProQuest Dissertations and Theses database. The type of retrieval method most preferred by the practitioners was Basic Search.

The researcher found that the problem experienced at the highest level by the practitioners was a lack of foreign language skills. The problems regarding computer equipment and networks were evinced at a low level, while the least frequently found problem was the problem of the computer capacity. In regard to organizing activities promoting services provided by the practitioners, most frequent was the activity of conducting public relations in which the use of the online database was recommended. The trend in developing online database services was found to involve the fostering of practitioner knowledge required to provide online database services.

บทนำ

ในยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ มนุษย์มีความต้องการใช้สารสนเทศ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า การวิจัย เพื่อหาข้อเท็จจริง ตลอดจนใช้ในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน การเผยแพร่สารสนเทศส่งผลให้ข้อมูลสารสนเทศกลายเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จากความเปลี่ยนแปลง ที่ผ่านมามีทำให้สารสนเทศเกิดขึ้นอย่างมากมายและรวดเร็วจนเกิดภาวะสารสนเทศท่วมท้น ห้องสมุดจึงเป็นองค์กรที่ได้รับผลกระทบจากความเจริญทางเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรง (สุนีย์ กาศจำริญ, 2542 : 65) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่สำคัญที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมให้ผู้ศึกษาสามารถแสวงหาความรู้และติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ ดังนั้นการบริการของห้องสมุดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง บรรณารักษ์ผู้ให้บริการจำเป็นต้องปรับบทบาท ความรู้ ความสามารถให้ทันกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางนำสารสนเทศ (information intermediaries) เพื่อนำเสนอระหว่างผู้ใช้สารสนเทศและประสานเชื่อมโยงกับกลุ่มบุคคล สถาบัน (ชุดิมา สัจจันนท์, 2546 : 65) ให้มีความรู้ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะนักวิจัย นักวิชาการ ได้มีแหล่งการค้นหาค้นหาความได้มากขึ้น

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นสารสนเทศอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในปัจจุบันนอกจากให้ข้อมูลทางบรรณานุกรมและสาระสังเขปแล้ว ยังให้บทความเต็มรูปแบบ ทำให้ห้องสมุดระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยนำเข้ามาใช้และจัดให้มีบริการ โดยมีทั้งในรูปแบบฐานข้อมูลซีดีรอม และฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ ฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database) คือ การรวบรวม จัดเก็บสารสนเทศด้วยระบบคอมพิวเตอร์อย่างมีระบบ สามารถเข้าถึงได้ด้วยการเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์เครื่องแม่ข่ายด้วยระบบออนไลน์

สารสนเทศจะอยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่สามารถรับส่งข้อมูลได้รวดเร็ว และในปริมาณมาก ทำให้ผู้ใช้ได้รับข้อมูลที่มีคุณภาพและทันสมัย ดังนั้น สารสนเทศที่อยู่ในฐานข้อมูลออนไลน์ จึงมีความทันสมัย เนื่องจากมีการปรับปรุงสารสนเทศที่อยู่ในฐานข้อมูลออนไลน์นั้นตลอดเวลา และยังมีการจัดเก็บข้อมูลเก่าด้วย จึงทำให้การเข้าถึงฐานข้อมูลออนไลน์เป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จึงได้พยายามจัดทาบอกรับเป็นสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อนำมาให้บริการแก่ผู้ใช้ เพิ่มเติมจากทรัพยากรประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว นอกจากนี้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้บอกรับฐานข้อมูลออนไลน์เองแล้วนั้น สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการศึกษา ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้จัดให้บริการระบบฐานข้อมูลห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย (Thai Library Integrated System: ThaiLIS) ซึ่งเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เพื่อให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ร่วมกัน โดยฐานข้อมูลออนไลน์ที่จัดให้ใช้บริการนั้น ได้แก่ ฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าวิจัย (Reference Database) ฐานข้อมูลวารสารที่ให้ข้อมูลประเภทรายการทางบรรณานุกรม สารสังเขป และฐานข้อมูลที่ให้เนื้อหาฉบับเต็ม เป็นต้น ดังนั้น การตัดสินใจเลือกฐานข้อมูลออนไลน์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งกับผู้ใช้ ซึ่งสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง คือ การบริการฐานข้อมูลที่ครอบคลุมทุกสาขาวิชาและตรงกับหลักสูตรของแต่ละมหาวิทยาลัยที่เปิดสอน ซึ่งจะทำให้เกิดระบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่ากับงบประมาณที่ สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการศึกษา ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้จ่ายไปในแต่ละปี การใช้บริการและการให้บริการของบุคลากรห้องสมุดและบรรณารักษ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญของการประเมินการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่โครงการ ThaiLIS จัดให้บริการ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากรห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในด้าน สถานที่ที่ใช้บริการ ความถี่ ประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์การใช้ ทักษะในการใช้ และการเลือกประเภทการสืบค้น ฐานข้อมูลออนไลน์ และศึกษาถึงความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS รวมถึงศึกษาปัญหา และอุปสรรคต่างๆในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการให้บริการสารสนเทศในโครงการ ThaiLIS

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้คือ เครื่องมือในการวิจัย คือ ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ทั้งหมด 10 ฐานข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ABI/INFORM Complete, Academic Search Elite, ACM Digital Library, Education Research Complete, H.W.Wilson, IEEE/IET Electronic Library (IEL), ProQuest Dissertations & Theses, ScienceDirect, SpringerLink –Journal และ Web of Science โดยมีประชากร คือบุคลากรที่ปฏิบัติงานหน้าที่ให้บริการ และเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสืบค้น ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS จำนวนทั้งหมด 70 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาเรื่อง การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากร ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS

การเข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่า บรรณารักษ์เข้าใช้บริการจากที่ทำงานมากที่สุด เนื่องจากการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS นั้นมีข้อจำกัดในการเข้าใช้โดย ผู้ใช้ต้องเป็นสมาชิกของฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS รวมถึงคอมพิวเตอร์ที่จะใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS นั้นต้องอยู่ในเครือข่ายเดียวกัน จึงจะสามารถเชื่อมต่อและเข้าถึงฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLISได้ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ผ่องพรรณ แยมแซ่ไข (2544) และ ดารณี แซ่ตั้ง (2549) ที่พบว่าผู้ใช้ บริการ ส่วนใหญ่สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์โดยใช้คอมพิวเตอร์ที่ห้องสมุดคณะ/ภาควิชา ผู้ใช้บริการ

ส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ผ่านทางโฮมเพจของสำนักหอสมุด และเรียนรู้วิธีการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง

ความถี่ในการเข้าใช้ฐานข้อมูล พบว่า บรรณารักษ์มีการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กติมาศ ดิลกมธุรส (2547) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้บริการสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และระเบียบ ปาวิเศษ (2544) ที่ศึกษาเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ที่พบว่าบรรณารักษ์ใช้บริการสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทุกวัน ทั้งที่ประชากรนั้นเป็นประชากรกลุ่มเดียวกัน และทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์เหมือนกัน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าการติดต่อเชื่อมโยงไปยังฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS นั้นมีเงื่อนไขในการเข้าถึง เช่น เครื่องที่ต้องการเชื่อมต่อจำเป็นต้องเป็นเครือข่ายเดียวกับ UniNet และ ต้องมี Proxy เดียวกัน จึงจะเข้าถึงข้อมูลที่เป็น Full Text ของฐานข้อมูลนั้นๆ ได้ ประกอบกับบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย มีภาระงานประเภทอื่นๆ ประกอบด้วย เช่นการให้บริการตอบคำถาม การให้บริการตอบค้นคว้าข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงต้องมีการเข้าร่วมอบรม สัมมนา ในงานต่างๆ

บรรณารักษ์เข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการแนะนำวิธีการสืบค้นสารสนเทศ บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าวิจัย ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กติมาศ ดิลกมธุรส (2547) พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้ ในด้านการแนะนำการใช้ด้านบริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้าข้อมูลโดยใช้ e-mail เพื่อติดต่อสื่อสาร ส่วนวัตถุประสงค์เพื่อผลิตผลงานทางวิชาการใช้น้อยที่สุดเนื่องจากบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสายวิชาชีพ และสิ่งที่บรรณารักษ์จะผลิตผลงานทางวิชาการได้บรรณารักษ์อาจต้องใช้เวลาในการศึกษามากกว่าบุคลากรที่อยู่ในสายวิชาการ และบรรณารักษ์ก็ได้มุ่งหวังที่จะผลิตผลงานทางวิชาการเป็นประเด็นหลักหากแต่มีความต้องการให้ผู้ใช้งานเกิดความพึงพอใจในการให้บริการมากที่สุดจึงจะทำให้มหาวิทยาลัยหรือผู้บริหารเกิดความพึงพอใจตามมาและอาจจะรวมไปถึงการเล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดหรือศูนย์บรรณสาร เพราะปัจจุบันมุมมองของสายวิชาการซึ่ง

ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร ในสถาบันต่างมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์เพียงแต่ผู้ให้บริการและต้องให้บริการให้ผู้ใช้งานเกิดความพึงพอใจมากที่สุด หากเกิดปัญหาผู้ใช้งานจะประเมินบรรณารักษ์หรือห้องสมุดในแง่ลบดังนั้นบรรณารักษ์จึงมิได้คาดหวังที่จะต้องใช้ฐานข้อมูลเพื่อมาผลิตผลงานทางวิชาการ เพียงแค่ทำอะไรให้ผู้ใช้งานสามารถที่จะสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

ทักษะในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS พบว่า บรรณารักษ์มีทักษะในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์จากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากคู่มือการใช้งานออนไลน์ และได้รับการฝึกอบรมโดยวิทยากรภายนอกหน่วยงาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษรา บุญपाल (2545) ที่พบว่า ปัญหาการสืบค้น คือไม่มีคู่มือช่วยในการสืบค้นข้อมูล ไม่เข้าใจวิธีการสืบค้นแบบ Advance จากเมนูในฐานข้อมูล เนื่องจากความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบรรณารักษ์และนิสิตนักศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญหรือเทคนิคในการสืบค้นฐานข้อมูล บรรณารักษ์สามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากคู่มือได้ เพราะบรรณารักษ์ มีการอบรม สัมมนา อย่างเป็นระบบแบบแผน เพื่อให้ปฏิบัติงานในด้านการให้บริการสืบค้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและนอกจากนั้นยังมีคู่มือการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ จากตัวแทนจำหน่ายที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อความสะดวกสบายในการใช้

ประเภทของการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS พบว่า ส่วนมากสืบค้นแบบ Basic Search ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กติมาศ ดิลกมธุรส (2547) ที่พบว่าส่วนใหญ่เลือกประเภทการสืบค้นจาก คำสำคัญ (Keyword) ส่วนผลการสืบค้นได้หัวข้อตัวชี้แหล่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยที่พบว่า การเลือกใช้ฐานข้อมูลเป็นการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ซึ่งเป็นเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง เครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค และสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่ร่วมมือกับบนเครือข่าย UniNet การสืบค้นก็จะมีหลากหลายหลายแต่บรรณารักษ์สามารถเลือกที่จะใช้การสืบค้นแบบ Basic Search เพราะผลของการสืบค้นจะได้สารสนเทศในปริมาณมาก และทำให้ผู้ใช้งานหรือบรรณารักษ์สามารถที่จะ

ประเมินได้ว่าควรจะนำมาใช้หรือควรจะแสวงหาสารสนเทศเพื่อให้บริการหรือแนะนำ ผู้ใช้บริการได้ต่อไป

ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ที่บรรณารักษ์เลือกใช้มากที่สุด คือ ฐานข้อมูล ProQuest Dissertations & Theses และ ฐานข้อมูล Web of Science ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารณี แซ่ตั้ง (2549) ที่พบว่า ฐานข้อมูลที่ใช้มากที่สุดคือฐานข้อมูล ISI Web of Science ทั้งนี้ ฐานข้อมูล ProQuest Dissertations & Theses มีเนื้อหา ครอบคลุมสารสนเทศทางด้านวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอกของ สถาบันการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา และแคนาดา รวมถึง บางสถาบันการศึกษาจากทวีปยุโรป ออสเตรเลีย เอเชีย และแอฟริกา มากกว่า 2.3 ล้านชื่อเรื่อง

2. ด้านความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS

ความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS พบว่า อยู่ในระดับ มาก คือ ฐานข้อมูล ProQuest Dissertations & Theses ฐานข้อมูล ScienceDirect ฐานข้อมูล SpringerLink-Journal ฐานข้อมูล Web of Science และฐานข้อมูล H.W. Wilson ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารณี แซ่ตั้ง(2549) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อฐานข้อมูล ScienceDirect อยู่ในระดับมาก สำหรับงานวิจัยของนัสดาวดี ชาญอนงค์สุข (2548) ที่พบว่า ฐานข้อมูล Springer Link มีความพึงพอใจระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้ ฐานข้อมูล IEEE/IET Electronic Library (IEL) พบว่ามีความพึงพอใจในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เกษรา บุญपाल (2545) ที่พบว่ามีความพึงพอใจในระดับปานกลางเช่นกัน

3. ด้านปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS

ด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่าย พบว่ามีปัญหาในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารณี แซ่ตั้ง (2549) ที่พบว่า มีปัญหาด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และเครือข่าย อยู่ในระดับมาก เนื่องจากห้องสมุดของรัฐในปัจจุบันมีการปรับปรุงและพัฒนา คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายใหม่ให้มีความพร้อมในการใช้งานเสมอ และงานวิจัยของ นัสดาวดี ชาญอนงค์สุข (2548) พบว่าระบบเครือข่ายเกิดความขัดข้องบ่อยมากที่สุด

ด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการให้บริการของฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS พบว่า ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์แนะนำการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ มีในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัตดาวดี ชาญอนงค์สุข (2548) ที่พบว่า ผู้ให้บริการแนะนำการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ไม่ชัดเจน และยังมีปัญหาในด้าน การประชาสัมพันธ์แนะนำการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ การเพิ่มความถี่ในการฝึกอบรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ การจัดสถานที่เฉพาะเพื่อให้บริการ การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ การจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น จัดกิจกรรมตอบคำถามชิงรางวัล และการจัดสัมมนาทางวิชาการ เพื่อกระตุ้นการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งพบว่ามีปัญหาในระดับมากเช่นกัน

ด้านการพัฒนาบริการฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ปัญหาที่พบมากที่สุด คือการพัฒนาความรู้ของบรรณารักษ์ผู้ให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wilkins, 1995) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปมีผลกระทบต่องานของบรรณารักษ์ซึ่งต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์ให้มีความเชี่ยวชาญในการให้บริการให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังมีความจำเป็นต้องมีการจัดอบรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ให้บรรณารักษ์ได้ทราบถึงวิธีการใช้ฐานข้อมูลเวอร์ชันใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กติมาส ดิลกมธุรส (2547) ที่พบว่า บรรณารักษ์ให้ความสำคัญด้านการฝึกอบรมบุคลากรในระดับมากที่สุด

ด้านทักษะภาษาต่างประเทศ พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง ซึ่งในการพัฒนาตนเองของบรรณารักษ์ให้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านการวิเคราะห์เนื้อหาสารสนเทศที่ได้รับ จำเป็นต้องมีทักษะด้านภาษาต่างประเทศเป็นอย่่างมา เนื่องจากฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ส่วนมากเป็นฐานข้อมูลที่มีสารสนเทศเป็นภาษาต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ การใช้ภาษาในการแสวงหาสารสนเทศ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการสืบค้นสารสนเทศเพื่อให้บริการ

ข้อเสนอแนะ เพื่อ

ปรับปรุงการให้บริการสารสนเทศในโครงการ ThaiLIS ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนาบริการฐานข้อมูลออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการวิจัย ดังนี้

1.ด้านการพัฒนา

1.1 การพัฒนาวิธีการให้บริการสำหรับ อาจารย์ นักศึกษา และบุคคลภายนอก

1.2 การพัฒนาคุณภาพของระบบการติดต่อสื่อสารกับฐานข้อมูลออนไลน์ (Network System)

1.3 จัดหาฐานข้อมูลออนไลน์เข้ามาเพิ่ม เพื่อให้ครอบคลุมกับความต้องการในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์และเหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละสถาบันในภาพรวม ฐานข้อมูลออนไลน์ใดที่สามารถใช้งานร่วมกันได้มากที่สุด ควรมีการเพิ่ม Content ในฐานข้อมูลออนไลน์นั้นๆ

2. ด้านการส่งเสริม

2.1 ส่งเสริมความรู้ด้านภาษาต่างประเทศของบุคลากรที่ให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS

2.2 ส่งเสริมให้มีการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ในหน่วยงาน โดยบรรณารักษ์และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานต้องมีการฝึกฝนการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เป็นประจำ และศึกษาวิธีการใช้ฐานข้อมูลทุกฟังก์ชันของการทำงานที่อยู่ในฐานข้อมูลเพื่อให้บริการและผู้ใช้บริการได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมในแผนกของงานบริการฐานข้อมูล และมีการจัดอบรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ขั้นสูง

2.3 ส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS เพื่อพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย

2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการและการใช้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ควรสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านบริการส่งข่าวสารข้อความผ่าน ระบบโทรศัพท์มือถือ (SMS) ทั้งนี้ในปัจจุบันการใช้โทรศัพท์นั้นเป็นไปอย่างกว้างขวางโดยผู้ใช้บริการเกือบทุกคนมี ดังนั้นการให้บริการในลักษณะนี้จะทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการจัดทำคู่มือการใช้งานรวมทั้งหมด 10 ฐานข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น วีดีโอ PowerPoint และ MP3 โดยมีลักษณะ Protocol สามารถทำตามได้ทุกขั้นตอน เพื่อให้สามารถเข้าถึงวิธีการใช้ได้อย่างสะดวก

บรรณานุกรม

เกษรา บุญपाल. การใช้ฐานข้อมูล IEEE ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์

สถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.

กติมาส ดิลกมธุรส. การใช้บริการสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์ใน

ห้องสมุดโรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547.

ชุติมา สัจจามันท์. การวิจัยกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์.

กรุงเทพฯ : ชมรมผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สมาคม

ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2546.

ดารณี แซ่ตั้ง. การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์สาขามนุษยศาสตร์ ของนิสิตบัณฑิตศึกษา

สาขามนุษยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา

บัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง, 2549.

นัดดาวดี ชาญอนงค์สุข. การศึกษาปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของ

คณาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

2548.

ผ่องพรรณ แยมแซไข. รายงานวิจัยเรื่อง การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับเป็น

สมาชิก. เชียงใหม่ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

ระเปียบ ปาวิเศษ. การใช้อินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วย

การค้นคว้าในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต,

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2544.

สุนีย์ กาศจำริญ. ห้องสมุดยุคใหม่กับไอที. นวัตกรรม วิภาวิน (บรรณารักษ์). กรุงเทพฯ:

Sum System Company, 2542.

Wilkins, C. E. The changing library environment information services technology.

Dissertation Abstract International. 56, (December 1995) : 4595-A